

Dictats: Ús d'a/e àtones, o/u àtones

Els pagesos de muntanya coneixen el país en què viuen: viuen a la perfecció, d'una manera prodigiosa i viva, tenen una idea perfecta dels seus camins i dels seus corriols, produeixen la impressió que dominen el seu paisatge d'una manera perfecta. Quan troben un foraster —un vianant—, la seva reacció, la seva mirada, és de sorpresa i de desconfiança. Si arriben a lligar-hi una conversa i els inviteu a alguna cosa, es reserven, encara que els agradi els que els oferiu. No riuen mai, i fan la impressió que no riuen perquè no en saben. La seva vida, generalment pobra, estreta, sovint miserable, està totalment al marge de tot el que dins de la comèdia humana fa soroll.

Josep Pla, «El pagès i el seu món», *Els pagesos*. (adaptació).

Mocador d'olor
que la teva sina
acostava al cor:
com que et sap l'enyor
i et sap la pell fina
tremola d'amor.

Mocador d'olor
fragant tarongina
com li bat el cor!

Joan Salvat-Papasseit, *El poema de la rosa als llavis*.

Com a bon hereu dels Muntanyola, ell va poder encomanar uns quants milers de misses per a l'ànima de la seva mare, que sempre havia mirat l'hereu amb aquell respecte amb què sol venerar-se les coses sagrades, respecte que ha heretat la filla gran, la Teresa, que a hores d'ara prepara la casa (amb tot l'ordre i la severitat que varen ensenyar-li la mare, la padrina, les ties i una àvia remota), per tal de rebre dignament els nuvis, com escau al bon nom dels Muntanyola que ostenta el germà segon, afavorit amb l'heretatge, puix que el fill gran morí abans de poder enorgullir-se amb el títol d'hereu.

Miquel Llor, *Laura a la ciutat dels sants* (adaptació).

El pare era un llop de mar, un home estranyot: més aviat baix que alt, ossut i magristó, de cap gros i de rostre brúfol i ferreny, solcat per fondes arrugues. Anava afaitat de cara, i es deixava el pèl sota les barres com una mena de collar. Tenia les celles grosses, ajuntades, negres com el sutge, i solia guaitar de reüll amb un mirar que enfosquia l'aire. Posa-li una pipa a la boca, dona-li una veu enrogallada, vesteix-lo amb una samarreta blava, unes calces amples de vellut de cotó i una gorra peluda al bell mig del cocoronell, i... ja el tens.

Joaquim Ruyra, *El rem de trenta-quatre*.

És costum del poble, en efecte, que els pobres passin el dimarts. Aquell dia, a cada casa dels forasters els és donada alguna cosa a cadascun. Qui cinc, qui deu cèntims, qui dos. És una cosa ordenada i enraonada. Es té per tacada d'avarícia la casa que no dona res. Però és té, d'altre cantó, per abús que un pobre capti en diferent dia, o que el dimarts passi més d'un cop, com ha fet algun. La generalitat, però, es conforma honestament amb la regla. Hi ha cases on, per no molestar-se anant i venint, es deixa damunt d'un pilar de la reixa exterior una columneta de monedes de cinc cèntims. Cada captaire pren la seva, s'estalvia la molèstia de demanar i donar les gràcies i segueix el seu caní assossegadament.

Eugeni d'Ors, *La ben plantada*.

Dictats: Ús de *b*, *v*, *w*

És evident que el vulcanisme constitueix un motiu d'interès turístic de primera mà. Cap més comarca europea no pot oferir tanta varietat geològica i geomorfològica com la nostra [...]. El seu valor científic és conegut arreu.

Cal advertir als visitants forasters que els volcans olotins són manyacs; no duen malícia i van vestits de prats i d'arbres, i de conreus que embolcallen la seva escabrositat. La seva antiga truculència només la descobrim quan l'home els ha gratat per treure'n la greda. Les mossegades de les màquines excavadores o l'humil pic i pala d'antany deixen al descobert les capes de terra negra horrida. La placidesa de la mateixa Fageda d'en Jordà, la seva vegetació tan dolça i exuberant, és el mantell que amaga les entranyes volcàniques, les bombolles d'aquell foc que ara fa cap a cent deu mil anys va sacsejar aquestes contrades.

Ara bé, el que sí que recomanem, perquè això sí que dona idea de com és un cràter volcànic, és baixar-hi al fons i des d'allà dins contemplar l'olla oberta al cor de la muntanya, amb la sola visió del cel per tapadora, encara que per tot arreu us voltin camps conreats i captivadores catifes verdes.

A. Cuéllar, *Guia d'Olot i la Garrotxa*.

Haviem entrat en una zona de turbulències que no em feia gens de gràcia i no estava gaire desposada a afrontar perills en un vol tan plàcid. Vaig aprofitar per mostrar-li el funcionament dels frens, que ell va observar amb entusiasme. Li vaig demanar en veu baixa que em mirés perquè no volia violar el regne lleuger i fràgil de l'altura i del silenci. Vaig dir-li que es fixés molt bé a quina altura desinflava l'ala i com tibava els frens. Ell volia continuar volant i jo també: la nostra lliçó s'havia convertit en alguna cosa més que una classe o potser en la mena de sentiments que una classe hauria de desvetllar. Vaig disposar-me a tornar al jou de la força de la gravetat encara que no en tenia ganes. Hi ha gent nascuda per a alguna cosa i el meu amic era un peix a l'aigua enmig dels vents. Molts passen tanta por que es queden muts de terror; més d'un que presumia d'àngel valent, quan ha estat a dalt, ha col·laborat a fer pluja.

J. F. Delgado, *Nima. El xerpa*.

El ball sempre ha estat l'activitat central de les festes majors. La convocatòria al voltant de la música, que provoca moviment, alegria i, fins i tot, descontrol, té la màxima capacitat per aplegar la majoria dels que volen participar en la festa. Cal entendre que la capacitat de compartir emocions forma part de l'equilibri personal. En la mateixa definició de *salut* s'incorpora el concepte de 'compartir la joia'. Hi ha activitats lúdiques que suposen un estímul i són, alhora, mecanismes d'alliberació de l'estrès; ballar n'és una.

Cal dir que, des d'una perspectiva psicològica, la dansa és una de les activitats més aconsellables per aconseguir harmonia i relaxació. La conjunció de música i moviment suposa la possibilitat d'aprendre a coordinar el cos amb la ment i d'acostumar-se a la percepció d'estímuls auditius estimulants. Hi ha ritmes que ens fan moure només de sentir-los i aquesta capacitat s'aprèn i es desenvolupa a través de la dansa. El ball aplega qui hi participa i es converteix en un centre de relació i de trobada. La connexió amb una parella pot convertir-se en l'inici de l'atracció, primer pas de l'afecte. I, respecte a la resta de participants, en un mecanisme per donar-se a conèixer, al marge de les activitats de cada dia. En ballar s'estimula una desinhibició que facilita una relació interpersonal, despullada d'altres condicionants.

J. Corbella, «El ball de festa major». *Avui Diumenge*, 13-8-1995 (adaptació).

Dictats: Ús de *g/j*, *x/ix*

El Pi Gros d'en Llimona és un arbre monumental [...] que excel·leix per la seva alçada i esponerositat. [...]

Diu un poema de Joaquim Tauleria sobre aquest pi:

«I es sacseja majestuós...
alegrós com un gegant
com si ell de la nostra vila
en fora el vigilant».

El Gegant del Pi d'en Llimona (popular).

Poques plantes presenten una varietat tan rica de tonalitats i formes com la dàlia. Alegre i molt vistosa, l'únic inconvenient és la manca de perfum. Pertanyent a la família de les compostes, es presenta en tots els colors excepte el blau.

Les dàlies floreixen des de juliol fins a ben entrada la tardor i converteixen la zona del jardí o de la terrassa que haguem escollit en una gran taca multicolor. És una planta moderadament resistent, agraeix els llocs assolellats i arrela bé en terres fèrtils i humides. Són sensibles a les gelades, de manera que en arribar l'hivern, s'han de treure els tubercles de la terra i posar-los a recer en un lloc ni massa sec ni massa humit sobre una capa de torba o sorra seca. Maig és el mes adequat per plantar els tubercles al jardí. Han de quedar coberts per uns tres centímetres de terra i s'ha de deixar una separació mínima entre ells de cinquanta centímetres. És important que en aquest moment ja es col·loquin els perxells allà on més tard se subjectaran les plantes a mesura que creixin.

«L'art de cuidar les plantes». Col·leccionable del diari *Avui* (adaptació).

Me'n vaig adonar l'altre dia. Estava aprofitant un dia de platja. Preferia, però, estar a l'ombra. Comprovava el meu estat de forma física aixecant una copa de cervesa. Davant meu, un grup de joves es dedicava a un exercici molt més cansat. El voleibol de platja és la moda de l'estiu. Era un grup mixt. En tots dos equips hi havia nois i noies. Això ja era un canvi important. Fa uns quanta anys, era impensable que les nenes participessin en cap equip de nens per jugar al que fos. Això ja és un avenç important, però encara hi ha una cosa més significativa. Observant el desenvolupament del partit de voleibol de platja, vaig constatar que les noies dominaven millor la tècnica d'aquest esport que no pas els nois. Els moviments femenins eren més precisos, elàstics i també contundents. En canvi, ells es movien de manera més feixuga. És a dir, que la participació de les joves no era una concessió dels xicots, tal com passava abans, sinó tot el contrari.

I això no és casualitat, sinó que és el reflex del canvi de papers que s'està produint des de fa un temps. Les dones joves han començat a tenir la iniciativa en tots els terrenys.

P. Abril «La galeria». *El Punt* (edició del Maresme), 31-7-1995 (adaptació).

Era rei i senyor de la muntanya de Montserrat un gegantàs que n'estava tan gelós que no hi volia deixar acostar ningú. Cada dia, així que clarejava i abans de pondre's el sol, amb Quatre gambades donava una volta per tota la muntanya en cerca d'algú que s'hagués atrevit a pujar-hi o de qui per la seva rogalia tractés de fer algun camí o algun pont per passar el riu. Si trobava algú se l'empassava com una molla de pa, i si veia alguna obra començada, amb quatre trepitjades ho aixafava tot. [...] I heus ací que un dia el gegant es va adormir i va despertar-lo a migdia un gran brogit de gent. Era la processó que portava la imatge de la Mare de Déu des de la cova on va ésser trobada cap a un altre lloc. El gegant, en veure's la muntanya envaïda per aquella gran gentada, va tenir un sotrac tan fort que va restar encantat i tornat pedra.

Joan Amades, «El gegant encantat, senyor de Montserrat»,
a *Llegendes de coves, roques, mar i estany catalans*.

Dictats: Ús de *tg/tj*, *tx/ig*

[...] Fins a l'arribada del ferrocarril a Manresa, l'any 1859, aquesta fou la via més ràpida de comunicació entre Barcelona i la part alta i mitjana del Llobregat. Per aquesta ruta s'hi transportava, a bast, la llana des del port de Barcelona fins a les indústries tèxtils de la comarca; igualment, però en sentit invers, el vi i l'aiguardent que produïen els ceps bagencs es dirigien per aquest camí al port barceloní. [...]. No és estrany, doncs, que aquesta via estigui farcida de fets on es barregen història i llegenda; i que fos l'escenari adient perquè bandolers i personatges de moral discreta hi fessin de les seves. En les cròniques bandoleres del massís de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, apareixen alguns bandolers autòctons [...]. Però el bandoler més popular, enigmàtic i llegendari que actuà per aquestes terres fou l'anomenat Capablanca. Sembla que aquest personatge, abans de dedicar-se a fer de saltejador de camins, fou un humil jornaler que es llogava temporalment, com a mosso de bastaix, a les masies de la rodalia de Manresa. [...]. Es feu ràpidament famosa la manera com Capablanca realitzava els seus assalts, especialment en el camí ral: quan veia a venir la víctima, estenia al terra la seva capa i, enfilat dalt d'un arbre amb el pedrenyal a la mà, esperava l'arribada de l'infeliç viatger, el qual havia de dipositar tot el que duia de valor damunt la capa si no hi volia deixar la pell. També es conta que, per fer-se fonedís després dels robatoris, utilitzava un giny, sols conegut per ell, que li permetia despenjar-se per una esquadra de la roca Salvatge (gran mola que serveix de base al Paller de Tòt l'Any, característic monòlit de conglomerat) fins a una cova situada a mitja paret que li servia de refugi. Sobre la seva mort també existeixen dues versions. L'una diu que fou pres pel sometent de dins d'un avenc, després de ser-hi assetjat durant cinc dies. L'altra versió diu que fou trobat mort sota l'aixeta d'una bota de vi del mas de la Teuleria, indret que sovintejava a causa del galanteig que feia a la mestressa del mas, que era vídua.

Antoni Ferrando, «El camí ral i el llegendari Capablanca»,
a *Cròniques bandoleres de Sant Llorenç del Munt*.

Antigament, dalt del turó de la muntanya, s'hi assentava una gran fortalesa, tota emmurallada, i també una llarga mina amb coves habitades per éssers encantats, que anava a parar a les platges de Sitges. Els cristians hi quedaren uns mesos assetjats; llavors decidiren tenir una trobada amb els moros. Aquests van creure que era ja la rendició definitiva dels cristians. A l'hora de dinar, mentre pactaven, els cristians obsequiaren els seus enemics amb peix fresc del mateix dia. Com es pot imaginar, els moros quedaren molt sorpresos i compregueren que l'assetjament no era tal; per tant, afluixaren en les seves pretensions i la ciutat d'Òlerdola continuà en mans dels cristians.

Pere Sadurní, «El castell d'Òlerdola» a *Folklore del Penedès*, Vol. 1.

En alguns nuclis la població segueix vivint dispersa, i les esglésies [...] són punts de reunió obligats, enmig de paisatges agraris esquitxats d'arbres fruiters i ametllers [...]. És un paisatge agrari de camins flanquejats de construccions tradicionals que arriben fins a la mar.

Marga Font, «Temples de llum», a *Descobrir Catalunya*, juliol-agost 2006.

La línia recupera part del traçat del tren que transportava ciment pòrtland, carbó i passatgers entre la històrica fàbrica i Guardiola de Berguedà. Avui, quan la cimentera fa tres dècades que va tancar, només carrega turistes atrets pel paisatge prepirinenc d'aquest tros de la vall del Llobregat. Circula arran de riu i, a peu d'estació, apropa els viatgers als carrerons de la Pobla, als gaudinians Jardins Artigas i a l'escenografia desconcertant que es produeix entre el boscatge muntanyenc i la fantasmagòrica fàbrica del Clot del Moro.

Josep Sucarrats, «El carrilet de Lil·liput», a *Descobrir Catalunya*, juliol-agost 2006.

Antologia: La notícia

Almirall es proposa doblar els ingressos en cinc anys

La farmacèutica catalana confia en el resultat de la seva R+D i les adquisicions de llicències per aconseguir els objectius de creixement

EUROPAPRESS

Almirall preveu doblar la xifra de negocis en aproximadament cinc anys, segons ha informat la companyia aquest dilluns a la Comissió Nacional del Mercat de Valors (CNMV).

D'aquesta manera, la companyia ha aclarit les declaracions recents del seu president, Jorge Gallardo, i ha subratllat que la nova direcció estratègica de la companyia apunta a dirigir les seves activitats cap a àrees de metges especialistes, especialment en dermatologia.

«La combinació de la nostra activitat pròpia en R+D, l'adquisició de llicències de productes externs i les adquisicions a nivell global ens duu a ser optimistes i a marcar-nos un repte a nivell d'equip que apunta a doblar la xifra de negocis en aproximadament cinc anys», ha subratllat la companyia.

La farmacèutica catalana va arribar l'estiu passat a un acord amb la britànica AstraZeneca per transferir-li els drets del seu negoci respiratori per un import que podria arribar als 2.095 milions de dòlars (uns 1.562 milions d'euros).

En els tres primers trimestres de l'any passat, la companyia va duplicar els guanys amb un benefici net de 42,9 milions d'euros, fet que suposa un 96,8 % més que en el mateix període del 2013, quan va guanyar 21,8 milions. El patrimoni net de la companyia representava el 52 % dels actius totals.

Ara, 12-1-2015.

Una pintura sobre la guerra a Europa és la nova adquisició de la Fundació Dalí

La tela «Violetes imperials» va pertànyer al MOMA de Nova York i ara estava a mans d'un col·leccionista particular

FIGUERES | EFE/DDG El quadre *Violetes imperials*, pintat per Salvador Dalí l'any 1938, i que interpreta l'ambient bèl·lic en plena Guerra Civil espanyola i a les envistes de la Segona Guerra Mundial, ha estat adquirit per la Fundació Gala-Dalí per tancar el 40è aniversari de la inauguració del Teatre-Museu de Figueres.

La peça, un oli sobre tela de grans dimensions, va ser presentada ahir pel director artístic del Museu Dalí, Antoni Pitxot, el qual va detallar que el venedor ha estat un col·leccionista particular que prefereix seguir en l'anonimat.

La pintura va pertànyer originalment a Edward James, mecenes de Salvador Dalí en aquella època, que el 1941 la va donar al Museu d'Art Modern de Nova York (MOMA). El MOMA va incloure la peça en l'exposició retrospectiva que organitzava en aquells moments i, anys més tard, la va subhastar, de manera que ha estat en mans particulars fins ara.

Antoni Pitxot va concretar davant del quadre que aquest comptarà amb un espai propi al Teatre-Museu durant els pròxims mesos. [...] Antoni Pitxot va explicar que el títol de la peça, *Violetes imperials*, és el d'una pel·lícula de 1923 protagonitzada per Raquel Meller que Salvador Dalí va veure en el domicili de la dissenyadora francesa Coco Chanel. [...]

Diari de Girona, 13-1-2015 (adaptació).

Antologia: La notícia

La Guàrdia Civil ajuda a parir a una marroquina a la frontera amb Ceuta

MARC TORO

Són les 22.00 hores a la frontera d'El Tarajal, l'únic pas habilitat per al trànsit entre Ceuta i el Marroc. Una dona d'origen marroquí sense papers prova d'entrar en territori espanyol amb l'objectiu de donar a llum a l'Hospital Universitari de la ciutat autònoma. Tot i el seu estat de gestació avançat, els agents de la policia espanyola insisteixen que no disposa de la documentació necessària per entrar a l'Estat i li neguen el pas. Però en el moment en què comencen els tràmits per retornar-la al Marroc, la dona «es tira a terra i es posa de part». Són els mateixos agents els que l'han d'assistir i, després que doni a llum un nen —i veient que sagna en abundància», traslladar-la a l'hospital, a 500 metres.

Aquesta és la història que va tenir lloc la nit de dissabte a diumenge al control fronterer, segons un comunicat de la Prefectura Superior de Policia fet públic ahir. «Que recordem, és la primera vegada que ens passa una cosa així», afirmen des de la Delegació del govern espanyol a Ceuta. Tot i reconèixer l'arribada de moltes marroquines —bona part procedent de Tetuan— que volen donar a llum a la ciutat autònoma, les mateixes fonts asseguren que la majoria s'hi presenten amb el passaport i superen el control de manera legal.

Amb papers o sense, a l'Hospital Universitari de Ceuta estan molt familiaritzats amb aquesta situació. «Ens hi trobem contínuament. Tenim molts casos d'aquests», confirmen des del centre, i expliquen que les futures mares s'hi adrecen convençudes que tindran una atenció mèdica més bona que al Marroc. «Venen a donar a llum aquí [en referència a Ceuta] perquè la llei espanyola reconeix l'atenció sanitària en cas d'urgència», afegeix una membre de l'ONG Elín. Tot i això, després de ser ateses han de tornar al seu país quan reben l'alta —com passarà amb la dona que va parir la nit de dissabte—. «Tant ella com el nen estan en perfecte estat, però quan surtin de l'hospital els tornaran a la frontera», insisteixen fonts de la Delegació del govern espanyol, que també recorden que, tal com dicta el Codi Civil, el nونات tindrà nacionalitat marroquina i no espanyola.

La realitat creixent dels subsaharians que proven de saltar les tanques de Ceuta i Melilla amb l'esperança de trobar una vida més bona a l'Estat coincideix amb la de les mares del Marroc que hi accedeixen per tenir els seus fills. Segons dades d'Ingesa (Institut Nacional de Gestió Sanitària), dels gairebé 1.700 parts que es van atendre el 2008 a l'hospital de Ceuta, un terç van ser de dones estrangeres, i la majoria procedents del país veí. Es tracta d'una situació que no sembla que canviï amb els anys. De fet, el primer part registrat el 2015 a l'Hospital Universitari de Ceuta va tenir com a protagonista, per segon any consecutiu, una marroquina. Fatiha, de 39 anys, va travessar la frontera per anar a l'hospital amb dolors de part. El naixement es va produir per cesària a les 8.20 hores del dia 1 de gener, segons va informar Ingesa.

Ara, 13-1- 2015.

Antologia: El reportatge

La pell del fuet es fa a la Xina

Sorprenentment, la tripa animal és un dels productes més globals que existeixen

ANDREA RODÉS Barcelona

El fuet pot semblar un producte 100 % local, però la realitat és que la seva pell, feta de tripa animal, és un dels productes més globals que existeixen. La manipulació dels budells per fabricar pell d'embotits continua requerint un minuciós procés de manipulació manual i ja fa temps que les empreses catalanes han externalitzat bona part de la seva producció a països de mà d'obra barata, com la Xina, el Marroc i Egipte. És el cas de Comercial Subproductos, empresa proveïdora de tripa natural per al sector carni ubicada a la Cellera de Ter (comarca de la Selva).

A la planta de Comercial Subproductos hi arriben cada setmana bidons procedents de tot el món plens de tripa natural conservada en sal. La de boví prové principalment de l'Amèrica Llatina, l'Argentina, el Brasil i l'Uruguai; la d'oví, del Regne Unit i Nova Zelanda. Només la de porcí és majoritàriament europea o local.

La Xina i Egipte

Després de passar un exhaustiu control de qualitat, els bidons de tripa són redistribuïts a fàbriques de països emergents per a la seva posterior manipulació i calibratge. Comercial Subproductos treballa principalment amb empreses de la Xina i Egipte, on hi ha nombroses empreses especialitzades en calibratge de tripa. El Caire és la seu de l'Associació Internacional de la Tripa Natural per a Embotits (Inasca). Un cop allà, els budells són processats i transformats en embolcalls d'embotit, complint amb el diàmetre, la llargada i el gruix estandarditzats per cada client. El producte acabat es torna a reenviar a la Cellera de Ter, on es guarda emmagatzemat fins a la seva comercialització.

«Si tot el procés de fabricació es fes a Catalunya, el preu final del fuet, les salsitxes o els frankfurts es dispararia», diu Sergi Turon, director de Comercial Subproductos. L'empresa ofereix una àmplia gamma de tripa natural per adaptar-se a les necessitats dels seus clients, la majoria fabricants locals d'embotits i curats. Només un 5 % dels seus productes són processats a les instal·lacions de la Cellera de Ter. Es tracta normalment de tripa de xai («la més delicada de totes», especifica Turon) i es comercialitza a un preu més elevat que la resta.

El fet que la major part de la producció es realitzi en països emergents no és senyal de mala qualitat. «A la Xina he visitat plantes d'una qualitat i higiene inigualables», comenta Turon, que viatja sovint a l'estranger per supervisar la producció. Dos factors claus d'aquest negoci són el control de qualitat i la logística, tenint en compte que de mitjana solen passar entre tres i quatre mesos des que la tripa surt de la planta de la Cellera de Ter i hi torna convertida en producte acabat. També és fonamental controlar els costos de les primeres matèries per assegurar els marges comercials, recorda Turon. Hi ha diverses raons que poden encariar l'oferta càrnia, com les epidèmies en explotacions ramaderes o les restriccions en les importacions. «Si l'escorxadador apuja el preu dels intestins, el nostre marge es redueix», afegeix Turon, que juntament amb el seu germà gestiona l'empresa fundada pel seu pare.

«La indústria de la tripa natural compta amb una llarga tradició al nostre país. Malgrat que molts productes tenen un cost de mà d'obra elevat, ha sabut adaptar-se», opina Daniel Céspedes, president de l'Associació Espanyola de Tripa Natural (Aetrin), amb seu a Barcelona. L'auge de les exportacions catalanes de productes carnis elaborats i el creixement de la demanda en països emergents han ajudat el sector a sortir airós de la crisi. No obstant això, la principal amenaça per als fabricants de tripa natural és la presència creixent de les tripes artificials, derivades de col·làgens i cel·luloses, recorda Céspedes. L'any 2011, el valor del mercat mundial de la tripa va pujar als 4 bilions d'euros, la meitat del qual ja corresponia a productes artificials, segons xifres proporcionades per l'empresa Viscofan, líder global en fabricació de cobertures sintètiques, amb seu a Navarra. «Són més fàcils de manipular i permeten una producció més massiva, però no s'ha d'oblidar que no és un producte natural 100 %», diu Céspedes. Tot i que la legislació vigent en aquest aspecte és molt clara, Céspedes denuncia que «en la majoria de casos no s'indica quan un embotit està elaborat amb tripa artificial».

El sector de la tripa natural, dominat principalment per empreses familiars com Comercial Subproductos, també ha hagut de fer front a la falta de crèdit, o al fet que molts dels clients espanyols paguin a 60 o 120 dies, «quan els nostres proveïdors estrangers ens obliguen a pagar al comptat o a 30 dies», es lamenta Turon. L'empresari també critica l'excés de traves burocràtiques i inspeccions sanitàries al port de Barcelona. «Alguns escorxadors estrangers prefereixen enviar-me la tripa al port de Bilbao per evitar-se maldecaps», explica el directiu gironí. «Per mantenir el sector competitiu a escala internacional l'administració s'ha d'agilitzar», conclou Turon.

Ara, 15-4-2012.

Antologia: El reportatge

Recordant el mite

La Festa del Timbaler del Bruc commemora aquest cap de setmana la victòria del poble contra les tropes napoleòniques

01/06/12-MARTAMEMBRIVES

Mai el so d'un tambor havia fet tant per un poble. El Bruc recorda més de dos-cents anys després el retruny que va fer recular les tropes franceses. La figura mítica del Timbaler, que simbolitza la força de tot un poble davant de l'opressor, es tornarà a fer realitat aquest cap de setmana al petit municipi als peus de la muntanya de Montserrat, que va veure néixer la llegenda.

Aquest any la festa vol retornar el protagonisme al poble, tal com explica l'alcalde del Bruc, Carles Castro. És per això que un grup de vilatans seran els encarregats de fer la recreació històrica de diferents moments de la batalla que va viure el poble el 6 de juny de 1808, en la que va ser la primera derrota de les tropes napoleòniques en terres catalanes. L'alcalde assegura que des de la celebració del bicentenari de l'efemèride la participació popular en la festa havia anat perdent pistonada, però aquest any es recuperarà gràcies a la il·lusió d'una setantena de veïns que fa setmanes que es preparen per tornar enrere en el temps fins a principi del segle ^{xix}. Els veïns seran els encarregats de protagonitzar diferents escenes com ara la concentració dels sometents, l'enfrontament amb els francesos, l'emboscada i també la retirada dels francesos, que es podran veure diumenge en horari de matí i tarda en diferents indrets del poble. També hi participen diversos grups de recreació històrica d'època napoleònica de l'Estat espanyol i de l'Estat francès.

Timbals i pólvora

El grup de timbalers del Bruc, Foc Senglar, ha organitzat per demà a la tarda una trobada de timbals de Catalunya que culminarà amb una gran tamborada a partir d'un quart de nou al parc del Torrent de l'Illa on, a continuació, es farà un sopar popular.

L'olor de pólvora estarà en l'aire des de primera hora del matí de diumenge. A partir de dos quarts de nou està previst que comenci la trobada de trabucaires de Catalunya a Can Maçana, on es dispararan les primeres salves d'honor.

Pels que vulguin començar la jornada amb les piles carregades, a partir de les nou del matí es farà l'esmorzar del Sometent al parc del Torrent de l'Illa, una proposta calòrica que es pot degustar per sis euros i que inclou pa amb tomàquet acompanyat de cansalada viada, botifarra negra, botifarra blanca i tot regat amb vi negre del Bruc.

Els participants a la festa es desplaçaran plegats fins al monument al Timbaler de Bruc, on a les onze del matí es farà l'ofrena floral. Una de les novetats és la instauració dels premis Timbaler d'Honor, que en aquesta primera edició aniran a parar a la cantant bruquetana Gisela i a una persona que ha destacat pel seu suport en l'organització de la festa, el nom de la qual es mantindrà en secret fins al moment del lliurament del premi, a continuació de l'ofrena floral.

Les representacions teatrals que recreen la batalla del Bruc començaran a dos quarts d'una del migdia. La programació de la festa es complementa amb un mercat de 1808 on no hi faltaran oficis tradicionals i artesans que mostraran com elaboren els seus productes. Hi haurà també una degustació de pa amb vi i sucre i coca a càrrec dels Avis del Bruc. En resum, un bon ventall d'activitats gratuïtes amb l'objectiu de donar a conèixer el poble i mostrar, en paraules de l'alcalde, que «el Bruc és molt més que un túnel».

El Punt Avui, 1-6-2012.

Antologia: La crònica

L'Allan Poe català

El codirector del Congrés de Novel·la i Cinema Negres de Salamanca, Àlex Martín, presenta un estudi sobre Rafael Tasis, precursor en català del gènere policíac

08/01/15 - BARCELONA - LLUÍS LLORT

Rafael Tasis, novel·lista policíac és el nou assaig que ha publicat Àlex Martín Escribà (Barcelona, 1974) a l'editorial Alrevés, després de *La cua de palla: retrat en groc i negre* (amb Jordi Canal) i *Catalana i criminal: la novel·la detectivesca del segle xx* (en aquest cas, amb Adolf Piquer i publicat per Documenta Balear).

Què atrau tant d'aquest gènere a aquest professor de llengua i literatura catalanes i codirector del Congrés de Novel·la i Cinema Negres a la Universitat de Salamanca? «Quan era estudiant a la universitat m'avorria, m'interessaven poques coses, fins que vaig descobrir Manuel de Pedrolo quan em va caure a les mans *Joc brut*. Em vaig sentir atrapat i angoixat amb la història d'un ciutadà normal que perd el control de la seva vida davant els encants d'una dona.» [...]

Després de dos assajos que aborden anàlisis del gènere des d'una visió panoràmica, en aquest cas Martín centra el focus en un sol autor, si bé de manera exhaustiva i, a través de les circumstàncies de Tasis, també ens parla dels inicis del gènere en què, «publicar novel·la negra i policíaca en català era extravagant, una quimera».

Rafael Tasis (Barcelona, 1906 - París, 1966) va ser un escriptor precoç i prolífic, a més de polític i activista cultural. Tasis va instaurar part de les bases del gènere en català amb la trilogia formada per *La Bíblia valenciana* (1955), *És hora de plegar* (1956) i *Un crim al Paralelo* (1960); [...]

Àlex Martín no dubta a catalogar Tasis d'Edgar Allan Poe català. «Tasis no va ser el primer a escriure novel·la policíaca a casa nostra, [...]. Ara bé, la seva aportació és diferent. Rafael Tasis és el primer a adonar-se de les possibilitats narratives de la novel·la policíaca, [...]. Gràcies a l'exili parisenc, entre el 1939 i el 1948, Tasis llegeix amb devoció autors com ara Simenon, Hammett, Chandler, Spillane i Boris Vian, i s'entusiasma de tal manera que intenta aplicar aquest model a Catalunya. El resultat és l'escriptura d'articles teòrics [...], tres novel·les policíacques ben barcelonines, traduccions, un epistolari fascinant i ressenyes literàries. Tot plegat, el consolida com l'introducció real del gènere. En definitiva, el nostre clàssic, el nostre Edgar Allan Poe.»

Tot i el rigor i l'exposició de tall acadèmic, Rafael Tasis, *novel·lista policíac* resulta molt amè tant per la contextualització que fa Martín del gènere i de l'autor com per la relació de la correspondència de Tasis amb altres autors, tot plegat fruit d'una extensa documentació. «Fa més d'una dècada que treballo sobre l'obra policíaca de Tasis, Pedrolo i Fuster. El llibre està ple d'anècdotes i d'històries, com ara que Tasis va escriure la seva primera novel·la policíaca sota l'amenaça de les bombes nazis sobre París, mentre anava a collir pastanagues per alimentar la seva família; l'existència d'un manuscrit inacabat dels seus personatges serials, i la molt sucosa correspondència de l'autor amb altres intel·lectuals» [...]

Àlex Martín, professor de català en, diríem, terra hostil, no s'està d'oferir l'altra cara de la moneda per reivindicar altres autors que qui sap si seran protagonistes de futurs estudis seus. «Ens oblidem ràpidament de les patums i vivim temps d'efervescències. En el cas del gènere negre i policíac en llengua catalana, és claríssim. És vergonyós que fins fa deu anys no hàgim tingut una història del gènere, i que autors com ara Tasis, Pedrolo, Jaume Fuster i M. Aurèlia Capmany [...] hagin caigut inexplicablement en l'oblit. Cal reivindicar i estudiar els nostres clàssics.»

El Punt Avui, 8-1-2015 (adaptació).

Antologia: L'entrevista

«La meva feina pot arribar a ser la millor del món»

ANNA ESTALLO. VALLS

Des de fa vint-i-cinc anys Manuel Ramírez (Valls, 1966) ven cupons de l'ONCE en una de les casetes més centrals de la capital de l'Alt Camp, a prop de comerços i davant d'un centre d'atenció primària. L'organització l'ha considerat el millor venedor de les demarcacions de Lleida i de Tarragona, i li ha reconegut l'esforç i el compromís amb els clients.

Ser el millor vol dir vendre més cupons que ningú?

No, hi conflueixen molts factors: la venda normal, la venda electrònica, ser solidari amb els companys, la simpatia...

Què feia abans de treballar a l'ONCE?

Estudiava formació professional. Volia ser delineant, però vaig tenir un accident de moto i vaig quedar paraplègic.

Va deixar els estudis?

Els vaig deixar; després hi vaig tornar, però em va quedar l'últim curs per fer.

Li agrada la seva feina?

La meva feina pot arribar a ser la millor del món quan reparteixes grans premis. També coneixes molta gent que acaba sent com de la família i, de vegades, quasi que fas de psicòleg. Sense voler, acabes fent una mica de tot: de guarda-roba, de punt d'informació... Però també hi ha dies que es fa una mica pesat.

En vint-i-cinc anys deu haver donat molts premis.

Tot just quan vaig començar vaig donar la grossa. Després, l'any 1995 vaig repartir l'anterior i el posterior del premi gran.

Ha notat la crisi?

Sí, els venedors de l'ONCE hem notat la crisi. Hi ha gent que venia assíduament a comprar el cupó i que ara ja no el compra, i al final acabes fent més hores per compensar les vendes.

Que no té horari?

És clar que sí, però cada venedor acaba ajustant l'horari a la zona on treballa. Més o menys faig vuit hores, però si treballes en una zona comercial no pots treballar en la mateixa franja horària que si tens assignada una àrea més industrial.

Vostè té la zona més centrada de la ciutat. A prop de totes les botigues i davant del centre d'atenció primària.

Des que vaig començar sempre he despatxat al mateix lloc. Això m'ha permès conèixer bé la clientela.

Compagina bé la feina amb la vida personal?

Bastant bé. Les vacances les reparteixo durant l'any i agafo quinze dies a l'agost per coincidir amb la meva dona i amb la meva filla de sis anys.

Quan fa vacances tanca la caseta?

Sempre hi ha companys que fan les substitucions. Abans érem més gent, però, com que alguns punts de venda no són tan rendibles com altres, doncs n'hi ha que han tancat.

Què fa quan no ven cupons de l'ONCE?

Ara estudio turisme a la Universitat Oberta de Catalunya.

Que vol deixar aquesta feina?

No, de moment no. Però és que aquí a la caseta hi ha moments del dia en què em queda temps mort i aprofito per llegir i per repassar algunes assignatures. Com que la guitarra no m'hi cap, doncs m'hi emporto llibres.

S'imagina fent alguna feina relacionada amb el que estudia?

La veritat és que estudio perquè m'agrada sentir-me útil. Sóc una mica tastaolletes, perquè ja fa anys havia estudiat decoració i també havia treballat a estones en una empresa de mobles. Potser si em sortís una bona oportunitat que fos compatible amb la meva vida personal, ho acabaria fent.

El Punt, 12-2-2011.

Antologia: L'article d'opinió

Som turistes

JORDISUNYER

Fa uns dies es va viralitzar una imatge, captada a Anfield, en al qual es veu un grup d'aficionats del Liverpool amb diverses pancartes. A la més gran, la primera frase d'una de les cançons sagrades del Kop¹, *Poor Scouser Tommy*: «Deixeu que us expliqui la història d'un pobre noi». Als llençols més petits, quatre anys i quatre preus: així es denunciava que des del 1990, l'any posterior al desastre de Hillsborough, el cost de les entrades a Anfield s'ha decuplicat. Manifestacions similars s'han repetit a les graderies de Stamford Bridge i de l'Emirates Stadium, on es paguen els tiquets més cars de tot el futbol anglès. Salvant excepcions com les del Newcastle o el Manchester City, amb les entrades i els abonaments més barats de la lliga, l'últim estudi de la BBC sobre el cost del futbol anglès és il·lustratiu. En tres anys, les entrades més barates s'han pujat un 15 %, un 8,2 % més que el cost de la vida. Al mateix temps, però, en l'última edició de la Premier, els estadis es van omplir en un 96 %, dos punts més que en la lliga anterior.

El mateix estudi, amb tot, presenta un matís interessant: més de mil ciutadans britànics compren, cada dues setmanes, tiquets per als partits del Borussia Dortmund com a local. Viatgen en tren i aprofiten que una localitat a peu dret al vell Westfalenstadion val 16 euros, però, a part, es deixen impressionar per l'ambient i exploren, sobre el terreny, el modèlic lligam entre club i aficionat que ha teixit la Bundesliga. Un lleuger repunt de l'assistència als estadis de les divisions professionals fora de la Premier s'interpreta en alguns sectors, també, com un indicatiu de desafecció cap a l'elit.

Qui omple, doncs, els seients dels grans estadis? Segons VisitBritain, el 2012, gairebé un milió de turistes estrangers van assistir a un partit de futbol en un estadi anglès. Els recintes més sol·licitats van ser Anfield, on no es troben entrades per a la lliga per sota de 46 euros, i Old Trafford, on el tiquet més barat val 39 euros, igual que al Camp Nou. El Barça admet que ven a l'estranger més d'un 50 % de les entrades que col·loca en línia. Així, la globalització del futbol negoci i la ubiqüitat televisiva dels grans clubs i els seus jugadors insígnia han engendrat marques ideals per a l'explotació turística que obren la porta indistintament a aficionats i curiosos. I així, ens fem la suada foto davant la Torre Eiffel portant a la mà una guia d'indrets presumptament freqüentats per nadius, mentre mirem amb desdeny els que han pagat 150 euros per cap per veure el Barça vestit de blaugrana, presumptament com els locals. És legítim que ens fascini deixar-nos la veu cantant el *You'll never walk alone*, però, al final, el futbol ens està fent a tots turistes.

Ara, 14-12-2014.

¹ Lloc dels estadis anglesos on se situen els aficionats més entusiastes, que solen cantar al llarg del partit.

Antologia: El text instructiu

Instruccions per a la cerca al *Diccionari de la llengua catalana*

El DIEC2 a internet permet dos tipus de cerca: la consulta bàsica i la consulta avançada.

- 1) La consulta bàsica permet de veure la llista de les entrades que compleixen la condició de cerca seleccionada i els articles a què corresponen aquestes entrades.
- 2) La consulta avançada permet introduir diversos filtres.

1. Consulta bàsica

Si volem consultar un article determinat del diccionari, escriviu a la casella ENTRADA A CERCAR el mot que voleu consultar i seleccioneu la condició de cerca Coincident. Obtindreu l'article sol·licitat.

Per a obtenir una llista d'entrades que compleixen una mateixa condició de cerca, escriviu a la casella ENTRADA A CERCAR la cadena de caràcters que voleu cercar i seleccioneu una condició de cerca.

Les condicions de cerca poden ser:

- a) **Coincident.** El programa buscarà les unitats que coincideixin amb l'element que es vol cercar.
- b) **Començada per.** El programa buscarà les unitats que tinguin al començament els caràcters introduïts.
- c) **Acabada en.** El programa buscarà les unitats que tinguin al final els caràcters introduïts.
- d) **En qualsevol posició.** El programa buscarà totes les unitats que continguin els caràcters introduïts. Aquesta condició de cerca inclou les condicions *a*, *b* i *c*.
- e) **No començada per.** El programa buscarà les unitats que no tinguin al començament els caràcters introduïts.
- f) **No acabada en.** El programa buscarà les unitats que no tinguin al final els caràcters introduïts.
- g) **Que no contingui en cap posició.** El programa buscarà totes les unitats que no continguin els caràcters introduïts. Aquesta condició de cerca inclou les condicions *e* i *f*.

La cerca no distingeix les majúscules, els accents ni altres signes gràfics com la dièresi, el guionet dels afixos, etc. Al costat esquerre de la pantalla apareixerà la llista de les entrades del diccionari que compleixen les condicions que haureu establert. Podeu imprimir-la o copiar-la i desar-la en un arxiu. A la banda dreta apareixerà l'article corresponent a la primera entrada de la llista. També podeu imprimir-lo o copiar-lo i desar-lo en un arxiu. Si cliqueu sobre qualsevol altra entrada de la llista de l'esquerra, obtindreu, a la banda dreta, l'article corresponent.

<http://dlc.iec.cat/instruccions.html>

Antologia: El text expositiu

Com eren els homes de Neardental

Avui dia pràcticament tots els paleontòlegs afirmen que ja eren *Homo sapiens* i no una espècie a part; per això se'ls anomena *Homo sapiens neanderthalensis*, que és com els designà Kleinschmidt el 1922. Un estudi recent fet per AnneMarie Tillier, especialista en biologia del desenvolupament, d'infants neandertalencs (el crani de Gibraltar, trobat el 1926 i els de dues sepultures de nens, a Amud i Bederiyeh, al Pròxim Orient) ho confirma: hi ha tantes semblances en el desenvolupament d'aquests dos grups de *sapiens* que només s'expliquen si hi ha unitat d'espècie. Els neandertalencs se solen dividir en prewürmienics i würmienics, aquests últims més nombrosos. Tots ells tenien un crani força gran, amb una capacitat mitjana de 1450 cm³ (la de l'home actual és de 1250), però amb una cara més aviat tosca i lletja per al gust d'avui: uns arcs superciliars molt marcats, narius grosses i sense mentó. Baixets d'estatura, entre 1,55 i 1,65 m, però molt fornits.

Que tenien intel·ligència es demostra no tan sols pels instruments de pedra que fabricaven (cultura mosteriana), sinó també, i més encara, pel que s'ha vist en les seves sepultures. És molt probable que creguessin en el més enllà per la forma com disposaven els seus enterraments, com, per exemple, el vellet tan curiosament inhumat descobert a La Chapelle-aux-Saints, el 1908. Fins i tot s'ha vist que de vegades enterraven amb flors, cosa que indica una dimensió ben humana. També s'ha descobert un ancià neandertalenc que tenia el braç amputat de molt temps abans de morir i que per tant havia rebut una atenció especial de la seva família per a poder sobreviure.

Francesc Nicolau. *El planeta Terra i la seva història*. Claret (adaptació).

El català, entre Gal·loromània i Iberoromània

Admesa l'existència del català com a llengua amb personalitat pròpia per la ciència romanística, un hom pot preguntar-se quines són les seves afinitats més immediates: dins la Romània occidental, i enmig de les llengües més properes al català, és de suposar que aquest oferirà concomitàncies més íntimes amb una llengua que amb les altres, quant a l'estructura lingüística i als fenòmens evolutius. És el problema de la filiació del català dins la Romània occidental, altrament anomenat de la subagrupació romànica del català (títol que, per als qui coneixen la bibliografia corresponent, ja té aires de polèmica). Sobre aquesta qüestió, la bibliografia lingüística es redueix a dues posicions fonamentals: a) la que considera el català llengua gal·loromànica (amb afinitats més grans amb el provençal i pertanyent a la seva òrbita), la formulació científica de la qual fou la publicació del llibre *Das Katalanische*, de Wilhelm Meyer-Lübke, Heidelberg 1925, b) la que el considera llengua iberoromànica (amb afinitats més grans amb l'aragonès, el lleonès, el portuguès, el mossàrab —àdhuc amb el castellà, bé que en una proporció molt reduïda—, és a dir, amb les llengües hispàniques en general, i com a element integrant de llur conjunt); així es desprèn de la interpretació que feu, de les llengües peninsulars, Ramón Menéndez Pidal dins *Orígenes del español*, Madrid 1926 (3a ed., 1950).

Antoni M. Badia i Margarit *El modernisme. Selecció de textos*. Edicions 62 (adaptació).

Antologia: El text argumentatiu

Petit homenatge a la lluna

JOSEP MARIA ESPINÀS

Quan escric aquestes ratlles fa un dia solar. Ni la més petita boirina en un racó de cel. Un blau intens, potser no tan intens com el que veuria si em trobés fora de Barcelona, en algun paisatge perfectament net, però el sol que bat contra les façanes i el terrat de la ciutat és enlluernador.

Jo m'acostumo a llevar quan el sol ja està instal·lat al cel, i l'astre que m'acompanya quan escric acostuma a ser la lluna. El sol treballa. Amb el sol el diàleg es fa impossible sense aclucar els ulls. Amb la lluna es pot tenir un diàleg tranquil i llarg, sense que ens sentim empètitits.

El sol únicament té capacitat d'oferir-nos colors quan neix i quan se'n va a la posta. En la seva plenitud és simplement llum. Els núvols que a vegades el tapen, ni l'aclareixen ni l'enfosqueixen; el sol sempre torna a aparèixer amb la seva implacable rotunditat.

El sol és l'autor del dia. M'atreveria, doncs, a dir que el sol ens mana, que ens imposa les normes de la vida diària. La lluna, en canvi, va passejant pel cel, com si tingués una voluntat decorativa. ¿Què fas, lluna, allà dalt?, es preguntava el romàntic Giacomo Leopardi. La lluna és una mena de fanal perquè la nit no es mori de negror, i perquè puguem creure que, afortunadament, el mecanisme del temps encara està en marxa.

La lluna creix i després s'amaga a poc a poc, obrint la porta al nou dia. Un poeta castellà va dir que la lluna era un ornament del cel. Quina frivolitat. La lluna no és cap ornament, com si fos una medalla penjada al cel de la nit. La lluna té vida pròpia, acompanya els navegants, il·lumina els camins dels camps, indiferent als versos metafòrics i a les pintures romàntiques.

Hem maltractat la lluna inventant la paraula *llunàtic*, però en canvi no hem dit mai res semblant a *solàtic*. Hem compensat l'*estar de mala lluna* amb la *lluna de mel* i amb els versos i les sonates dedicades al clar de lluna.

El Periódico, 24-6-2014.

Elefants condemnats a morir

JOSEP MARIA ESPINÀS

És impressionant, i esgarrifosa, la informació que dona Antonio Madrilejos en aquest diari sobre el tràfic d'elefants. Un dels elefants més famosos, conegut amb el nom de Satao, ha estat mort per una fletxa enverinada. Uns caçadors furtius —n'hi ha molts, a Kenya— el van abatre i li van destrossar la cara per emportar-se els ullals de marfil. Les matances d'aquests grans animals són constants i es calcula que l'any passat en van ser abatuts uns 20.000 exemplars.

Les fotos que ha publicat aquest diari fan una pena immensa. Amb els ullals arrencats, l'elefant abatut, immòbil a terra, és una massa de carn anguniosa. Ha perdut el seu perfil, la seva identitat d'elefant. Per emportar-se els grans ullals de marfil li han destrossat la cara.

Els grans ullals de marfil han estat la seva perdició, ja no podrà menjar, i la matança es produeix constantment, tot i la vigilància. Les xifres són impressionants: a l'Àfrica occidental, només queden el 2 % dels elefants que hi havia el 1900. La vigilància que hi ha actualment no pot evitar els implacables caçadors furtius. I la paraula *caçadors* no és adequada, penso, perquè els humans sempre han exercit, i exerceixen, l'anomenat art de caçar. La matança massiva per fer negoci és una altra cosa.

En teoria, la cacera és controlada, com passa en altres espècies, però el negoci no té límits. Els elefants tenen la desgràcia que el seu marfil és desitjat per fer-ne braçalets i els objectes més diversos. Cal pensar que aquest material -marfil o vori- té unes propietats molt valuoses i característiques, si desperta un interès tan universal, per dir-ho així. Aquest és el destí de tot allò que és considerat una raresa. Com l'or. La lluita per la possessió d'or també ha provocat desgràcies i morts entre els humans.

És curiós que en temps antics, de l'elefant se n'hagi dit *orifant* i *aurifant*. Com una premonició de la funesta cobdícia. L'or i el marfil, germans dramàtics.

El Periódico, 25-6-2014.

Antologia: El text persuasiu i el text predictiu

El gran cabdill de Washington ha parlat, desitja comprar la nostra terra. El gran cabdill ha dit també unes paraules d'amistat i de pau. Està molt bé de la seva banda, ja que nosaltres sabem que a ell no li cal la nostra amistat. Però considerarem la seva oferta, perquè sabem que si no venem la nostra terra, l'home blanc vindrà amb els seus fusells i en prendrà possessió.

Com us és possible, a vosaltres, de comprar, o a nosaltres, de vendre, l'aire, l'escalf del nostre sòl? No ens en sabem avenir. Nosaltres no posseïm pas l'aire vibrant ni l'aigua que clapoteja; ¿com, llavors, ens els podeu comprar? Quan arribi l'hora, prendrem la decisió que fa al cas. Però això no serà fàcil. Ja que per a nosaltres aquesta terra és sagrada. Gaudim molt en els nostres boscos. La nostra vida és diferent de la vostra. L'aigua guspirejant que s'esmuny pels rierols i rius no és pas simplement aigua per a nosaltres, sinó la mateixa sang dels nostres avantpassats. Si us venem la terra, heu de pensar molt bé que per a nosaltres és una terra sagrada i que cal que ensenyeu als vostres fills que és una terra santa i que cada reflex de l'aigua límpida del llac relata els esdeveniments del passat del meu poble. El murmuri de l'aigua és la mateixa veu dels pares del meu pare. Les rieres són les nostres germanes, apaivaguen la nostra set. Els rius sostenen i duen les nostres canoes i nodreixen els nostres infants. Les cendres dels nostres avantpassats són sagrades. Llurs tombes són un sòl que és sant, així com ho són els nostres turons i els nostres arbres. Aquesta part de la terra és per a nosaltres una terra santa. Ja sabem que els homes pàl·lids no comprenen la nostra manera de viure. Per a ells, un tros de terra és idèntic a un altre, perquè és un estranger que ve de nit i pren el terreny que li calgui. La terra no és la seva germana, sinó la seva enemiga. I quan l'ha conquerida, se'n va lluny. Això no li és problema. Oblida la tomba dels seus avantpassats i l'heretatge dels seus fills. Considera la seva germana terra i el seu germà aire com dues mercaderies que pot explotar i revendre com pacotilla. La seva voracitat li farà devorar tot el que existeix a la superfície de la terra i, darrere d'ell, no deixarà més que un desert.

Jo no soc sinó un salvatge i no comprenc. He vist milers de búfals morir al prat, abandonats per l'home blanc que els havia batut d'un tren estant que rodolava. No soc més que un salvatge i no comprenc com és que les vostres cavalcadures d'acer que escupen fumera són més importants que els búfals que nosaltres no matem sinó per sobreviure.

Que esdevindrà a l'home sense els animals? Quan ja no hi haurà animals, l'home morirà amb un gran sentiment de solitud. El que ocorre als animals ben aviat succeeix a l'home. Totes les coses tenen relació. Allò que s'escau a la terra, arriba als fills que poblen aquesta terra. Heu d'ensenyar als vostres infants que el terreny que ells trepitjaran és compost per les cendres dels nostres avantpassats. Ensenyeu-los a respectar aquest terreny, i digueu-los que si l'home escup a la terra, és damunt d'ell mateix que escup.

Això ho sabem: tot es correspon, com la sang que lliga una família. Tot pertany a tot. L'home no ha teixit la trama de la vida, no n'és sinó un fil.

Ens esforçarem per comprendre com és que l'home blanc vol comprar la nostra terra. Què és, doncs, el que l'home blanc vol comprar?, em pregunta el meu poble. És tan difícil de comprendre per nosaltres! Com podem comprar o vendre l'aire, l'escalf de la terra, la rapidesa de l'antílop? Com podem nosaltres vendre-us aquestes coses i com podeu vosaltres comprar-les? ¿Tindreu el dret de fer tot el que voldreu de la terra, simplement perquè l'home roig haurà posat la seva signatura sobre un parrac de paper i l'haurà donat a l'home blanc?

Acceptarem la vostra oferta de retirar-nos a una reserva que haureu destinat al meu poble, per consideració. I allà podrem viure en pau i en l'isolament. No té pas gaire importància l'indret on passarem els nostres últims dies. Els nostres infants han vist el seu pare rebolcat per la derrota. Els nostres guerrers han conegut la vergonya de la desfeta i llurs dies han esdevingut buits, tant, que emmetzinen els seus cossos amb aliments ensucrats i begudes fortes. És indiferent l'indret on passarem els nostres darrers dies. No serem pas gaire nombrosos. D'aquí a uns pocs hiverns ja no restarà un sol infant de les nostres grans tribus que han viscut en petites colles en aquesta terra, dins aquests boscos, i no hi haurà ningú per plorar damunt les tombes del nostre poble que fou tan puixant com el vostre.

I, per què caldria plorar la desaparició del meu poble? Les tribus són compostes d'éssers humans. I res més. Els homes van i venen com les ones de la mar. I l'home blanc serà també anorreat i potser més de pressa que les altres races. Si empastifeu el vostre campament, morireu dins la vostra pròpia brutícia. I desapareixereu dins el foc, encès per la força del Gran Esperit que us ha menat a aquest país i us ha fet amos d'aquesta terra i de l'home roig. Aquesta trista fi, és per a nosaltres un misteri, car no arribem a comprendre per què els búfals són destrossats, els cavalls salvatges domats; per què els indrets més llunyans dels nostres boscos són envaïts per una superpoblació d'homes.

Antologia: El text persuasiu i el text predictiu

On són els matolls, els plançons? Desapareguts! On és l'aire? Desaparegut! Hem de dir adeu als poltres ràpids i a la caça. Què significa això? Això significa la fi de la vida i el començament de l'extinció.

Jo no ho comprenc. Els nostres camins són molt diferents dels seus. La vida de les vostres ciutats fa mal als ulls de l'home pell roja. Però potser és perquè aquest pell roja no és sinó un salvatge que no comprèn res de res. A les ciutats de l'home blanc no hi ha cap indret on reposar. Cap lloc on l'home pugui, a la primavera, sentir com s'obren les gemes i el vol dels ocells. Aquest rebombori de les vostres ciutats em fa mal a les orelles. I, quin sentit li resta a la vida de l'home quan ja no pot sentir l'ulular de l'òliba a la nit, el raucar de les granotes en el canyar al capvespre? No soc més que un pell roja, soc un animal. Un indi estima el dolç murmurí del vent damunt del llac i li agrada la flaire del vent purificat per la pluja del migdia que li duu l'olor dels avets.

L'aire és preciós per a l'home de pell roja, perquè tot es reparteix el mateix aire, els animals, els arbres, els homes; tot participa del mateix aire. L'home blanc no fa cabal de l'aire que respira. Quan un home fa temps que s'està morint, ja no reacciona si respira un aire malsà.

Si venem la nostra terra, heu de tenir en compte que per a nosaltres l'aire és preciós, que l'aire aporta la vida a tot allò que es troba damunt el nostre sòl. El vent, que ha donat al meu avi el seu primer alè de vida, igualment s'ha endut el seu últim sospir. I el mateix vent ha de donar l'esperit de la vida als nostres infants. Si decidim d'acceptar la vostra oferta, hi posem una condició: cal que l'home blanc consideri com a germans seus els animals d'aquesta terra.

El Gran Esperit us ha donat el domini sobre els animals, els boscos i, amb una intenció particular, també sobre l'home roig. Però el vostre destí és un misteri per a l'home roig. Potser us podríem comprendre si sabéssim d'on treu els seus somnis l'home blanc. De quines promeses, de quines esperances nodreix els seus infants durant les llargues vetlles d'hivern? Quines visions grava en llurs cors a fi que, plens de desig, esperin el demà? Però nosaltres som uns salvatges. Els somnis de l'home blanc ens són amagats.

Quan l'últim home de pell roja haurà desaparegut d'aquesta terra, quan no serà més que una ombra el seu record, com el d'un núvol que passa sobre el prat, llavors encara aquestes riberes i aquests boscos seran habitats pels esperits del meu poble. Perquè nosaltres ens estimem aquest país com el nadó els batecs del cor de la seva mare. Si us venem la nostra terra, estimeu-la com nosaltres l'hem estimada. Tingueu-ne cura com nosaltres n'hem tingut cura.

Però nosaltres sabem una cosa: el nostre Gran Esperit és el mateix que el vostre Déu i aquesta terra li és preada. L'home blanc no es pot escapolar de la sort de tots. Potser a fi de comptes serem, tanmateix, tots germans. Un dia ho veurem.

Els homes blancs no han estimat mai la terra, els arbres, els animals. Quan nosaltres, els indis, matem per obtenir carn, ens ho mengem tot perquè respectem l'animal que hem abatut. Quan arrenquem arrels, fem petits forats. Quan cremem l'herba per mor de les llagostes, no destruïm res. No fem més que fusta morta. Fins i tot en els boscos més espessos no abatem mai un arbre. Però l'home blanc conrea la terra, capgira i atropella els arbres, ho mata tot. L'arbre diu: «No ho facis. Això fa mal. No em facis mal». Però ells l'aterren a cops de destrat i l'esmicolen. L'Esperit d'aquesta terra els abomina. Extirpen els arbres del sòl fins a la darrera arrel. L'indi s'esforça a no fer mal a res ni a ningú, però els homes blancs ho destrueixen tot.

Discurs de Seattle, cap de la tribu Duwamish (estat de Washington, 1855).